

TOVARNIKI VESTNIK

15. JUNIJA 1940

KRANJSKA INDUSTRIJSKA
DRUŽBA - JESENICE-FUŽINE

LETNIK 4 · ŠTEV. 13

Naše narodne noše Skupina z Jesenic

Foto: Smolej • Risal: kovinar F. K.

J. Špicar, Radovljica:

Nekaj o narodnih nošah

Narodne noše se navadno pojavijo v javnosti ob svečanih prilikah in manifestacijah. Že to je znak, da so noše nekaj vrednega in častitljivega. S tega vidika moramo nanje gledati in ž njimi ravnati. One so priče minulih časov in spominjajo često na dobo, v kateri je narod živel preprosteje in srečneje kakor danes. To pri nas, Slovencih, ki pokazemo noše le ob redkih, slavnostnih prilikah. Drugače je pri naših južnih bratih. Šumadija, n. pr., še danes ne pozna druge noše, kakor svojo, mi bi rekli, narodno. Pri delu na polju vidiš ljudi v oblekah istega kroja, kakor ob praznikih. Jasno, da so te obleke za vsakdanje živ-

Tudi zavijačke so gorenjska narodna noša

Narodna noša Gorenjske

ljenje praktičnejše kakor gorenjska narodna noša, ki je vse prej kakor pripravna za delovni dan. Že, ko se vozite proti Zagrebu, se blišče iz vinogradov pisane barve narodnih noš, ki jih nosijo tudi pri delu. Na trgu, v mestu samem, pa je vse, kar je prineslo s kmetov kaj na trg, v narodnih nošah. Belo platno, tkano po večini še doma, z živimi vzorci, daje

sliko živahnosti in kaže vesel značaj ljudstva, ki ga izdeluje in nosi. Ko pa platnena narodna noša stopi v Slovenijo, ni več pisana, kakor je to na Hrvaškem. Bela je in enostavna, toda močna priča, da je naš kmečki narod nekoč živel navezan samo nase, tako pri hrani, kakor pri obleki in ga civilizacija še ni motila in vabila h gosposkim nagnjenjem, ki so mu navrgla toliko zahtev, da jih zmagovati ne more.

Nas pa zanima mogoče najbolj gorenjska narodna noša, ker jo največkrat vidimo. Čul sem nekoč za njo izraz »slovenska noša«, kar pa ne drži, ker imamo

Slovenska dekleta v slavnostnih dneh

Slovenske žene v slavnostnih prilikah

V škofjeloškem okraju je peča tipični del slovenske narodne noše

Narodna noša Kosovske devojke

Slovenci več noš. Koroški Slovenci imajo dve, rožansko, ali kakor pravijo tam, roško in zilsko. Pri moški ni mnogo razlike, pač pa pri ženski. Tudi tam jo nosijo le ob svečanih prilikah. Prej kdaj je mogoče bilo drugače. Pred štiridesetimi leti sem videl pri Zili staro ženico pri vsakdanjem delu v zilski noši. Noša, kakor je naša gorenjska in kakor sta obe koroški, pa gre daleč na sever, mogoče do Dunava, seveda v različnih variantah. Ob tisočletnici Šmihela pri Leobnu sem videl lep spreved narodnih noš, ki so se prav malo razlikovale od naših. Tako da te noše lahko označujemo kot alpske. Če pogledamo v zgodovino, pa vidimo, da v Alpah živi naš narod, »ki dokazuje hrani«. Imena gora in voda, pokrajin in vasi, do-

mača imena hiš in priimki pričajo o tem. Nekoč sem se vozil po turski železnici v družbi nemškega zdravnika. Ko se voziva mimo kraja, ki se imenuje Pusarnitz, mi pojasni, da je to bivša Požarnica, kar sem sicer vedel že sam, in navajam to le radi tega, ker mi je to pojasnjeval pripadnik naroda, ki je dosledno tajil, da bi bili tu kedaj Slovenci, in v tem vzgajal svojo mladino in odtujeval našo nam. Ko sva se pripeljala v Gastein, pravi: »To je stara slovanska Gostinja. Tu so počivali potniki in vozniki, ki so prekoračili Ture.« Tudi pri omenjeni tisočletnici v Šmihelu je neki profesor zgodovine iz graške univerze poudaril, da so v teh krajih živeli Slovani, za kar je dosti dokazov na razpolago. Če je tako, potem je mogoče ven-

darle prav, ako imenujemo našo nošo slovensko, saj ji tudi pri Zili pravijo »ta svovenji gvant«.

Skromni so zapiski naše zgodovine, čeprav je ravno tako velika in pomembna kakor zgodovina vsakega drugega naroda. K tem zapiskom pa govori narodna noša zgovorno in krepko dokazno besedo, da smo narod, ki ima pravico do prostora na soncu, ki je vreden svoje zemlje in njenih darov, katere hoče s svojo pridnostjo dvigniti in ohraniti za poznejša pokoljenja.

Radi tega pa, dajmo čast naši noši, ki ji gre, predvsem pa, ohranimo jo izvirno, nepokvarjeno in neokrnjeno. V tem oziru je treba spregovoriti resno besedo. Še daleč ni vse narodna noša, kar navle-

Narodna noša kremenitih žena iz okolice Skoplja

čejo nevedni in površni ljudje nase, samo da bi se postavili. Kdor obleče nošo in je pameten, bo točno pogledal, ali je vse v redu in pravilno, ker mora vedno računati s tem, da bo naletel na kakega poznavalca, ki se mu bo smejal, če bo namaškaran, namesto pravilno oblečen. Tako zvani tuji in zoprni dirndelni so spake, ne pa narodne noše. Čevlji niso nikdar rjavi, ali pa celo beli, črni so in nič drugače. Gorenjec ne nosi zelenega telovnika in zelenih nogavic. Kdor se tako obleče, si je samo v naglici pomagal iz zadrege, da potem dela zgago med pravilnimi nošami in kvari celoten vtis. Berite Sičevo knjigo, da se boste pravilno oblekli in tako dosegli namen, ki ga zasledujemo, kadar nastopamo v narodni noši.

Ne samo slikovita, tudi bogata je narodna noša deklet iz Južne Srbije, ki nosijo svojo doto, stare zlatnike in srebrnike po sebi in okrog obraza

*Pogum! Sam sebi zvest Slovenec bodi
in ostal ne bodeš zadnji med narodi.*

Jos. Stritar.

* * *

Brez truda večno se ne da živeti.

Fr. Prešeren

* * *

*Mi, kar nas je kovačev, bomo vsi
kovali,
kovali svoja srca, kovali svoj značaj.
Kako zvane nam duše, bomo
poslušali ...*

Zakaj? ...

*Ko pride čas, ko sine dan,
da vstane, plane kladivar, kladivar
silni iz nas ...*

O. Župančič.

Mlado dekle s krajnega juga naše države
v narodni noši

Žene izpod
Skopske Crne gore
v svojih slikovitih
narodnih nošah
plešejo kolo

Ing. Karel Oroszy, obratovodja metalurškega oddelka:

VARJENJE

(Dalje)

Točkasto varjenje služi za zvarjenje kovinskih ploskev s pomočjo posameznih varilnih točk. Osnovna zamisel tega načina varjenja je enaka kakor pri topovarjenju. Tudi ta način varjenja se izvaja na posebnih strojih.

Šivno varjenje se je razvilo iz točkastega varjenja tako, da so si sledile varilne točke bližje druga drugi. Šiv iz posameznih varjenih točk, ki se krijejo, je sicer nepropusten za vodo in olje, toda sam po sebi zelo nepraktičen.

Varjenje s termitom

temelji na lastnosti aluminija, da razvija pri zgorevanju izredno visoko temperaturo. Ako se termit (mešanica aluminija v prahu in železnega oksida) segreje na katerem koli mestu na temperaturo 1000°, potem zgoreva, razvijajoč pri tem visoko toploto (ca. 3000°) in postane tekoč. Po kemičnih procesih tvori zgoreli aluminij plast žlindre nad čisto tekočo železno plastjo.

Termitno varjenje uporabljamo v glavnem za spajanje koncev tračnic. Ta način varjenja lahko uporabimo kot varjenje s pritiskom ali pa kot varjenje s topljenjem (livarski način varjenja).

Pri termitnem varjenju s pritiskom je postopek sledeč:

S termitno maso (žlindra in termitno železo), ki je bila prižgana in postala tekoča v obračalni ponvi, se zalijejo konci tračnic, ki so obdani s kalupi, ter se tako segrejejo na temperaturo varjenja. Nato jih stisnemo s posebno napravo in tako zvarimo.

Pri termitnem topilnem varjenju uporabljamo namesto obračalne ponve koničasto ponev (slika 1), iz katere steče najprej železo v ca. 10 mm široko špranjo med tračnicama, jih prične taliti in jih tako zvari v celoto; žlindra pa nato odteka neuporabljena.

Iz obeh popisanih načinov se je razvilo danes zelo često uporabljeno kombinirano termitno varjenje, ki je prav tako razvidno s slike. Ta način obstoji v stopljenju obeh spodnjih delov tračnic — nog in vratov — po termitnem železu (termitno topilno varjenje) in v varjenju s pomočjo pritiska, s katerim se potem stisneta po žlindri segreti glavi tračnic.

Potek dela je naslednji (slika 2):

Med oba izravnana in obdelana konca tračnic se vpne na obeh straneh z varilno pločevino del tračnic, ki mora biti očiščen. Stik se obda z dvodelnim ognjvzdržnim opažem in se predgreva z bencinskim spajalnikom. V koničasti ponvi se prižge potrebna količina termita. Po dovršeni reakciji, ki traja ca. 20 do 40 sekund, se ponev prebode. Najprej steče v kalup železo, potem žlindra. Železo zvari tračne noge in vratove tračnic, dočim segreje žlindra v približno 1½ minute glave tračnic na varilno toploto tako, da jih lahko spojimo s pritiskom. Po 10 minutah se lahko odstrani kalup in se glava tračnice obdela s skobljanjem.

Termitno varjenje je najbolj razširjen način varjenja tračnic, zato smo ga popisali bolj natančno.

Za naše potrebe najbolj važni varilni načini so:

Topilno-varilni načini, ki se delijo zopet v plinsko-topilno varjenje (avtogensko) in obločno varjenje. Te načine varjenja bomo bolj podrobno obravnavali.

Plinsko-topilno varjenje

ali avtogensko varjenje obstoja v tem, da se potom plamena iz stisnjenega plina in kisika spoji konci ali robovi dveh kovinskih delov. Varilni šiv se običajno izpolni z varilno žico.

Kot gorilni plin uporabljamo aceten, vodik, svetilni plin, metan, kakor tudi hlapove benzola in bencina. Po uporabi vrste gorilnega plina govorimo o acetilenskem, vodno-plinskem itd. varjenju. Pline lahko proizvajamo sproti v zato pripravljenih aparatih (kakor na primer aceten), ali pa jih dobivamo v komprimiranem stanju v jeklenkah. Pri tem naj omenimo nekaj važnih pravil o ravnanju z jeklenkami in z ventili:

1. Jeklenk ne smemo nikdar metati in jih moramo pred padcem zavarovati s pritrditvijo.

2. Napolnjene jeklenke je treba obvarovati pred sončnimi žarki in vročino zaradi nevarnosti naraščanja pritiska. Tudi pred močnim mrazom jih moramo zavarovati.

3. Ventile jeklenk smemo zapirati samo z roko in nikdar s pomočjo orodja.

4. Oljnati in mastni predmeti ne smejo priti v dotiko z ventili radi nevarnosti eksplozije.

5. Pri priključenju novih jeklenk ne smemo nikdar stati pred izpustom ventila, temveč vedno ob strani.

6. Iz jeklenk ne smemo porabljati nikoli več kakor 200 l kisika na minuto. Pri večji potrebi je treba več jeklenk paralelno spojit.

7. Vijak za regulacijo pritiska moramo po končanem delu zopet odvit.

O varilnem priboru pa sledeče:

Za acetilenske vode ne smemo uporabljati bakra, za napeljave kisika so dopustne tudi cevi iz jekla ali iz bakra. Plinske gumijaste cevi morajo imeti debelino sten vsaj 2½ mm. Njihov svetlobni premer znaša za kisik (oznaka modra) 6 mm, za gorilne pline (oznaka rdeča) pa 9 mm.

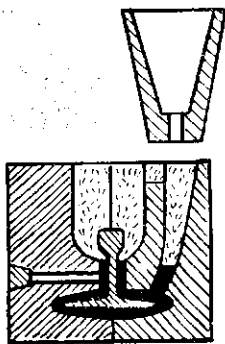
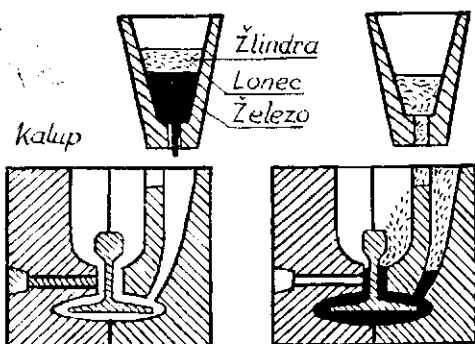
Za zaščito oči proti svetlobnim in toplotnim žarkom, kakor tudi proti iskram in brizganjem kovinskih delcev nosi varilec naočnike s temnim steklom, ki so lahko opremljeni tudi s stransko zaščito.

Ko se je varilec prepričal, da je gorilec čist in v redu, dalje, da je vstavil v gorilec debelini pločevine ustrezajočo šobo, je prihodnja važna točka pravilno ustaljenje varilnega plamena.

Ustaljenje varilnega plamena

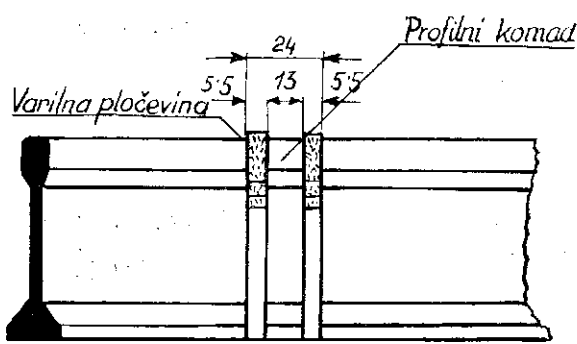
Gorilni plin in kisik se pri odprtih ventilih gorilca pravilno ustalita na regulatorjih za pritisk. Potem se vzpostavijo na gorilnih ventilih pravilno razmerje mešanja obeh plinov. Razmerje mešanja se ravna po gorilnem plinu in je za vsak plin drugačno. Medtem ko je treba delati pri uporabi vodikovega plamena z razmerjem vodika h kisiku približno 4:1, odnosno 5:1, to se pravi, da mora biti množina vodika 4- do 5-krat tako velika kakor množina kisika, je razmerje pri acetilenskem plamenu med kisikom in acetilenom 1:1 do 1,2:1. Plamen kaže ostro začrtano svetlo plamensko jedro (slika 3 a).

Ako pa acetilensko pipo bolj odpremo, potem izgubi jedro plamena svoj ostri rob, kar kaže slika 3 b. Ta plamen ima z acetilenskim presežek, ogljik bo prost, preide v tekočo kovino in jo napravi trdo in krhko. Ako pa nasprotno

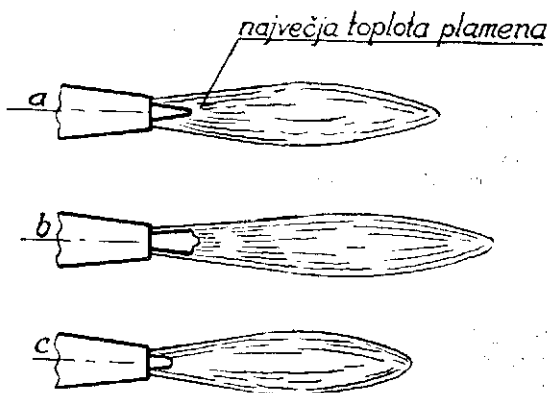
Sl. 1
Shema kombiniranega termitnega varjenja

Sl. 2
Varjenje stika tračnic (Elektro-termit)

preveč zapremo aceten, nastane presežek kisika, ki povzroča zgorenje tekoče kovine. Ustrezajočo obliko ognja prikazuje slika 3 c.

Pravilno nastavljen plamen (slika 3 a) se naziva tudi nevtralni plamen, ker ne

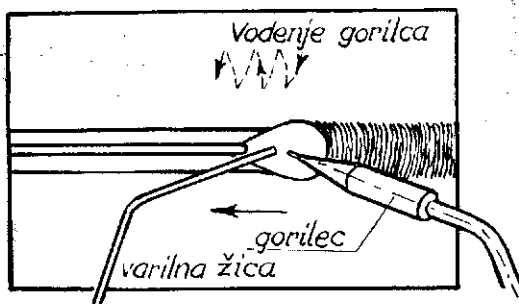
Sl. 3. Uravnavanje varilnega plamena

povzroča nobenih sprememb na raztopljenem materialu. Njegova najvišja temperatura znaša okrog 3100°, ta leži 1 do 2 mm pred svetlikajočim se jedrom plamena.

Načini varjenja

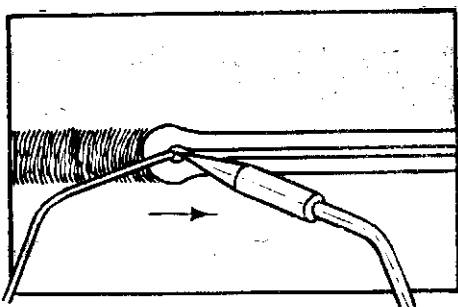
Razlikujemo dva načina varjenja: levo varjenje in desno varjenje. Starejše, levo varjenje je razvidno iz slike 4. Ako gledamo gorilec s strani varilca, ga on vodi v nihajočem premiku od desne na levo.

Pri novejšem, desnem varjenju (slika 5) se vodi gorilec — nasprotno levo-

Sl. 4.-Shema varjenja na levo

mu varjenju — ravnočrtno od leve na desno. Varilna žica, ki jo držimo med plamenom in variščem, se vtali v polkrožnem mešalnem gibanju. Velik nedostatek levega varjenja obstoja v tem, da ostane del toplote plamena neizrabljen in prehaja na predmet, kjer povzroča toplotne napetosti in krivljenje. Da more plamen dobro raztopiti tudi gornji del špranje, mora biti ta dokaj široka. Pri načinu desnega varjenja zastaja toplota strmo držanega plamena med robovi komada in

Sl. 5. Shema varjenja na desno

variščem; s tem se mnogo bolje izrablja kakor pri levem varjenju. Tako dosežemo povečano hitrost varjenja za ca. 30 %, kar ne pomeni samo prihranka na času, nego tudi prihranek na porabi varilnih plinov. Tudi toplotne napetosti so manjše, ker se izgublja stransko manj toplote. S tem, da mešamo z varilno žico raztopljeno kovino, se izločujejo žilindri in nečistote. Plamen, ki ga držimo nad raztopljeno kovino, pa jo obvaruje pred kisikom in dušikom iz zraka in izboljšuje sestavo zvarjenega šiva. Ožja varilna špranja varilnega kota 50 do 60 stopinj napram 70 do 80 stopi-

njam pri levem varjenju porabi tudi manj varilne žice.

Za pločevino pod 5 mm je desno varjenje manj pripravno, ker lahko intenzivni plamen povzroči pregorenje pločevine.

Lahko se torej trdi, da pri debelini materiala nad 5 mm desno varjenje prekaša levo varjenje tako tehniško in gospodarsko, razen v primeru, da se zahteva (pri manj obremenjenih šivih) iz gotovih vzrokov gladka površina. Za pločevino pod 5 mm je bolj na mestu levo varjenje.

(Dalje)

NAVODILA ZA ŽERJAVOVODJE

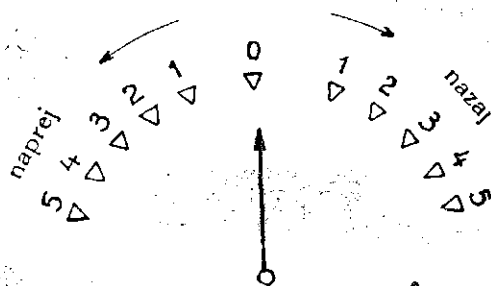
pri železarnah KID na Jesenicah in na Javorniku

(Konec.)

STIKALA

a) Za vozila (vzdolž in za mačka) slika 40. (Velja za istosmerni in vrtilni tok.)

Število obratov motorja je na mestu 1 najmanjše in na končnem položaju največje.

Slika 40

Vklapljanje: Sunkoma z malimi presledki od enega do drugega mesta.

Izkapljanje: Hitro do početne lege (ničle). Upoštevati je treba zamah.

Protitok se sme vklopiti samo v skrajnem primeru, ker pri tem kontakti močno zgorijo.

b) Za dvizne naprave:

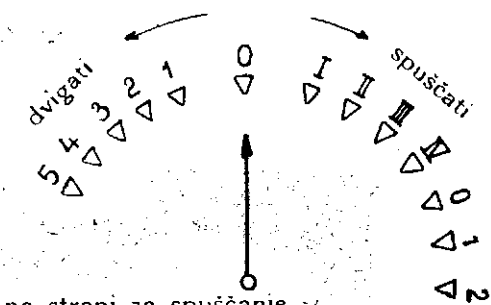
1. Za istosmerni tok: slika 41.

Dviganje: Število obratov motorja je na mestu 1 najmanjše, v končni legi (5) največje.

Vklapljanje za dvig: sunkoma od stopnje do stopnje.

Izkapljanje: hitro do končne stopnje (ničle).

Spuščanje z zaviranjem (težka bremena): najmanjše število obratov in naj-

na strani za spuščanje

I — IV : zaviranje

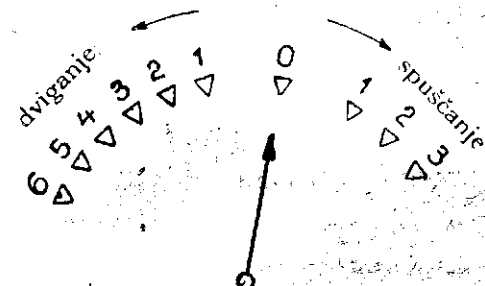
0: mesto za prosto padanje

1-2: spuščanje s silo

Slika 41

večji zavorni učinek na mestu 1; visoko število obratov in mali učinek zavore na stopnji 4.

Spuščanje s silo (prazen kavelj): uporabiti samo v primeru, ako breme v položaju zaviranja ali v položaju prostega pada (O) ne vleče.

Slika 42

Vklapljanje za spuščanje: sunkoma od stopnje do stopnje, ne prehitro.

Izkapljanje: ravno tako počasi od stopnje do stopnje.

Ne zavirati hipno! To bi bilo za motorje in kontakte zelo kvarno.

2. Vrtilni tok (slika 42):

Pri žerjavih s polževim gonilom.

Dviganje: najmanjše število obratov v stopnji 1, največje v končni stopnji.

Spuščanje: prav tako, število obratov ne prekorači normale.

Vklapljanje: sunkoma od stopnje do stopnje.

Izkapljanje: hitro do ničle.

Pri prestavi z zobatimi kolesi.

Dviganje: kakor zgoraj.

Spuščanje: pri spuščanju težkih bremen postane število obratov motorja na početni stopnji 1 preveliko, zato je treba prve stopnje hitro prestopiti. V končni legi pa teče motor samo nekaj hitreje kot normalno.

Pri vseh stikih vpade na stopnji 0 zavora, pri vseh drugih legah pa je zavorni magnet pod tokom — utež torej dvignjen.

Končna stikala izklopljajo avtomatično pri prekoračenju najvišjega dviga s tem, da izklopijo tok motorju. Njihovo delovanje se ne sme preprečiti ali ovirati z odvzemom ločnjev ali s kakimi nastavki.

Na stikalni plošči se nahajajo glavno stikalo in varovalke.

Glavno stikalo je dvo- ali tri-polno vzvodno stikalo. Ako ga izklopimo, varovalke, motorji itd. zanesljivo niso več pod tokom. Pri vsakem delu na teh električnih napravah moramo izklopiti najprej glavno stikalo. Pri tem moramo paziti: ti- sti deli, ki ležijo pred glavnim stikalom, seveda niso brez toka; torej na primer glavni odjemalec toka; pri žerjavih, ki imajo kabino pritrjeno na mačka, tudi drsne napeljave kakor tudi njihovi odjemalci toka itd.

Stikalni kontakti morajo biti čisti in brez ožganih mest. Ročaj v redu, varnostni okrov vedno pritrjen.

Varovalka sestoji iz spodnjega dela z okovom in varnostnim obročkom, iz kontaktne nastavke, iz patrone, iz obročka ali iz vijaka za prilaganje.

Ti deli ne smejo biti razbiti, da niso prosti deli pod tokom. Glava mora biti dobro privita, da ima zgoraj in spodaj dober stik. Barvaste zaznamovalne ploščice izpadejo iz patrone, ako ta pregori. Vedno jih takoj odstranimo iz patrone, da lahko opazimo, ako ta ponovno pregori. Ako pregorijo varovalke večkrat zaporedoma, ustavimo žerjav, dokler ne najdemo prave napake.

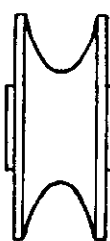
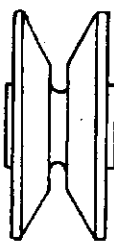
Drsalne napeljave.

Te so ali položene trdno (slika 43) ali pa ležijo v vilicah (slika 44). Drsalne

sme biti nobenih robov ali zarez, ker se sicer žica zapleta in jo odtrga (sliki 45 in 46).

napačno

prav

Slika 45

V. W.:

OBRAMBA PRED NAPADI IZ ZRAKA

Maskiranje ali kamuflaža

V vojni niso izpostavljene napadom iz zraka samo vojaške točke (utrdbe, kasarne, aeroplani, skladišča itd.), temveč tudi civilna bivališča. Zato moramo biti pripravljeni na napade vnaprej in sicer tako, da sovražniku skrijemo pravi smisel objektov z maskiranjem. Obratno delovanje pa imenujemo demaskiranje. Maskiranje podjetja ima namen otežkočiti neprijatelju pravilno orientacijo iz zraka. Pri izvidniških poletih so za neprijatelja največje važnosti posnetki vojaških objektov, vidnih iz zraka, katere po potrebi proučijo, jih event. še povečajo tako, da imajo jasno sliko in orientacijo za uspešni napad. V bližini se vrše izvidniški poleti v višini ca. 1500 do 2000 m. Iz te višine opazujejo terene s prostim očesom. Izvidniški poleti v notranjost se vrše ca. 3000 do 5000 m visoko; opazovanje iz te višine s prostim očesom ni točno, zato slikajo s posebnimi aparati, kajti ustno poročilo opazovalca je pretežno pomanjkljivo. Iz tega razvidimo, da je kamuflaža tik fronte popolnoma drugačna kakor pa v oddaljenem zaledju.

Prvi primer je za nas pomemben, ker bivamo v bližini državne meje. Zaradi tega maskiramo objekte, ceste in železnice s hitro kamuflažo. Ta kamuflaža je dvojna in vedno drugačna. Tako otežkočimo oziroma preprečimo napad bombnikov.

V drugem primeru, ko imamo več časa na razpolago, je maskiranje ali kamufliranje zelo premišljeno in po načrtu izdelano. Taka kamuflaža mora biti tudi konstruktivna za daljšo dobo.

Pred neprijateljskimi poleti skrijmo s pomočjo kamuflaže sledeče komplekse in objekte:

1. aerodrome;
2. železniške postaje, železnice, pristanišča, ladje, glavne ceste in mostove;
3. skladišča orožja in tovarne;
4. prestolnice, večjih mest itd.

Lažna kamuflaža, maskiranje manj vrednih objektov, ima namen privlačiti neprijatelje neučinkovitemu bombardiranju.

Splošna pravila maskiranja zaledja: v glavnem razlikujemo dvojce vrst maskiranja, in to:

Isto velja za odvzem z ladjicami. Preprečiti se mora prevelika obraba. Biti morajo lahko vrtljive na nosilnem čepu.

Odjemalci toka pri trdno položenih drsalnih napeljavah imajo kolesčke, katere tiščijo k drsalni žici vzmeti. Potreben je dober kontakt, da se drsalna napeljava ne prežge.

Glavna drsalna napeljava se izklopi v sklopni omarici ali pa, da se odstrani varovalke. Te varovalke se smejo odstraniti le tedaj, če so izklopljeni vsi žerjavi, ki leže na istem desnem vodu!

a) prirodno maskiranje;

b) umetno maskiranje.

Pri prirodnem maskiranju uporablja- mo naravo takšno kot je.

Pri umetnem maskiranju uporablja- mo vse dobljene pripomočke tehnike v taki meri, da skrijemo vse, kar je v prid neprijateljskim očem. V obeh navedenih primerih ima prednost naravno maskira- nje. Še tako dobro izvedena umetna ka- muflaža diši po nenaravnem. Umetna ka- muflaža, ki ni prilagoden naravi, vzbuja kontrast med obema in služi neprijatelju za boljši napad.

Prirodna maskiranja

Prirodno maskiranje v sprednjih lini- jah se da še dokaj dobro izpeljati, ker so te linije že itak izbrane tako, da so nevidne neprijatelju. V zaledju je takšno maskiranje večkrat neizvedljivo, ker je njih obsežnost prevelika (n. pr. tovarno ali kakšen drug kompleks spremeniti v gozd je nemogoče). V današnji dobi bi morale biti tovarne, vodne centrale in razni drugi objekti, kakor vsa bivališča zidani tako, da so za napade iz avionov nevidni.

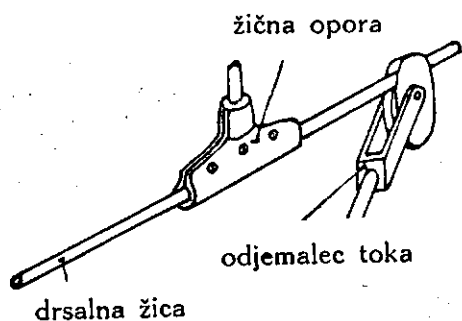
Objekt skrijemo še najbolj z nasa- dom dreves, trave, grmovja itd. Seveda je treba prej vse dobro premisliti. Po končani kamuflaži bi morali naši piloti s pomočjo aeroplanov vse dobro pregledati in pri event. pomanjkljivostih te spo- ročiti. Prirodno maskiranje se uporablja pretežno pri manjših objektih, v splošnem se pa kombinira prirodno in umetno ma- skiranje.

Umetno maskiranje

Najbolj primitivno in poceni maski- ramo objekte s pokošeno travo, posekami in vejami, listjem itd. V zaledju ne mo- remo enakega uporabljati zaradi kratko- trajne obstojnosti teh materialov, zato uporabljamo v tem primeru sredstva, ka- tera so bolj stalna:

- a) maskiranje s pobarvanjem ali ka- muflaža barvanja;
- b) dekorativno maskiranje, to so ho- rizontalne, vertikalne maske;
- c) kopiranje prividnih predmetov;
- č) fizično maskiranje (t. j. optično, akustično in električno maskiranje);
- d) kemično maskiranje (zamegljenje, zadimljenje itd.).

(Dalje.)

Slika 43

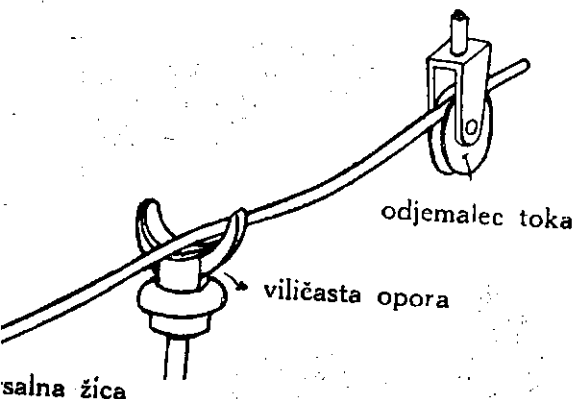
napeljave naj bodo dobro napete, ne sme- jo imeti kolen in naj ne bodo sestavljene iz večih komadov.

Močno obrabljene drsalne napeljave naj se pravočasno izmenjajo.

Odjemalci toka.

Uporabljamo ali kolesca ali ladjice.

Ko l u t i se morajo lahko vrteti (več- krat mazati). Pregledati je treba večkrat čepe, če niso obrabljeni. V kolesčkih ne

Slika 44

NOVI IZGLEDI

Gospodarska pogodba z Rusijo

Ko je pred 10 leti nastopala v vseh delavnostih Evrope občutna gospodarska kriza, je zapisal francoski gospodarstvenik, da Evropi manjka Rusije. Tako velika država in tako obsežen svet sta se nekako preveč umaknila iz evropskega življenja in živela zase. Gotovo je, da se je ta odsotnost močno poznala v gospodarskem življenju ostalega evropskega sveta, saj je izgledalo, kakor bi polovico kontinenta Evro-Azije zadel mrtvoud.

Rusija je takrat pred 20 leti šla sama vase, v svoja neizmerna žitna in v bogata rudna polja ter zbrala k delu, k rasti in samozavesti svoje stomilijone. Rusija se je zaprla in postala tajinstvena. Poročila, ki so prihajala iz te dežele, so zvenela nekam čudno, kot bi prihajala od nekdaj iz pravičnejše ali pa tudi strašnejše zemlje. Ves svet je prislusnil, ko je prvič spregovoril po radiu takratni komisar za zunanje zadeve Čičerin in oznanjal namene vlade »ruskih delavcev, kmetov, ribičev in mornarjev«, kakor se je vlada nazvala. Poročila iz Rusije so bila vedno povezana s čudovitostjo, da so streptali pred novostjo, ki je dihala iz Rusije vsi redi in običaji starega sveta, streptali pa so tudi in izgubili tla pod nogami vsi, ki so mislili, da so simpatizerji tega novega, četudi nepoznanega v Rusiji, kajti naenkrat smo čitali, kako je vlada »ruskih kmetov, delavcev, ribičev in mornarjev« postrelila svoje prve apostole in snovatelje nove Rusije. Iz skrajnosti v skrajnost in vse to najbolj mirne in neizmerne ruske duše. Nihče ni prav razumel. Tam zadaj nekje, kjer se svet neha, je stala velika država, kakor da je svet nič ne zanima, le ko smo na radiu iskali razvedrilne godbe, se je zgodilo, da je butnil glas iz Sovjetije in govoril o ustvaritvah »pčateletke« ali o dvajset tisočih avionih. Sploh popolnoma desinteresirana se je zdela Rusija za razmere v Evropi. Edino morda v skupinah simpatizerjev novega reda smo gledali neko duhovno roko tajinstvene politike te velike države. Pa še tu smo spoznali, da je bilo v tem prepričanju veliko več lastne šare kakor pa je bilo Rusije. Tudi, ko so iz Rusije prišli v Evropo prvi diplomati, so le bolj molčali, kadili svoje smotke in se smeškali. Litvinov je dolgo kadil svojo smotko tudi pri Društvu narodov in zahteval, da se zaprejo okna v dvorani, če je bil prepil.

Sedaj naenkrat pa zopet slišimo o ruskih interesih, kakor da bi ta velikanška, bogata in lena zemlja sploh mogla imeti še kake »interese«. Izgleda, da se je Rusija vrnila v Evropo tudi kot gospodarska sila. Toda prej, preden je začutila to potrebo bogata Rusija, jo je začutila gotovo Evropa, kajti jasno je, da je za njeno gospodarstvo le preveč, če se odmakne ogromni svet ruske države.

V ruskem kotlu je menda ta čas zavrelo, kar je mislilo zavreti in danes stojimo pred državo, v kateri živijo in delajo ljudje, kakor povsod drugod. Predvsem pa stojimo pred državo, ki je izredno bogata na surovinah. Ko je v sedanjih vojnih na zapadu začela huda prestiz za surovine, je vsak gledal, kako bi si na-

šel surovin drugod. Tako smo se spomnili na Ruse.

Pred tednom je bila po zamisli kraljevske vlade sklenjena trgovska pogodba z Rusijo. Iz Rusije bomo lahko dobili nafto, kavčuk, kvalitetni premog, sol, bombaž, pa tudi razne vrste specialnih kovin in izdelkov, v Rusijo pa bomo lahko prodajali vse, kar bomo hoteli.

Ob priliki podpisa gospodarske pogodbe je prišel v Beograd ruski diplomat Lavrentijev. Rusa je sprejel naš predsednik vlade g. Cvetković, sprejel ga je tudi vodja hrvaških kmetov g. dr. Maček. Rus je bil sprejet tudi pri Nj. kralju. Vis. knezu namestniku Pavlu. Knez namestnik Pavle, ki tako varno in pametno vodi našo domovino, pozna Rusijo iz svojih mladih let. Ko je hodil Rus skozi junaško Šumadijo, da bi obiskal grob blagopokojnega kralja Aleksan-

„ME HOČEMO SODELOVATI!“

VSEGA SPOŠTOVANJA VREDNA DOMOLJUBNA ZAVEST KOVINARSKIH ŽENA IN DEKLET NAŠE DELOVNE SKUPNOSTI

Pred gasilskimi objekti stoji tovorni avto. Stoji ob jarku, ki je načrtan in deloma že izkopan in katerega namen je, da bo služil kot zaklonišče pred letalskimi napadi. V jarku kopljejo, in kamenje in prst leti na deske tovrnega voza.

To je pač delo. Toliko je podobnega po naši zemlji, kdo bi posebej opazoval, saj vse naše ljudstvo dela.

Toda vse kretnje so nekam bolj neobičajne, mišice nežne, obrazi v vsej dobri volji. V jarku kopljejo ženske, ženske s krampi in lopatami in ženske nalagajo zemljo na voz. Sonce žge, znoj jim lije po telesih, toda udar za udarom, gib za gibom dalje.

Pa vkljub temu, so vendar moški tu za taka težka dela, koliko jih je, ki sedijo po gostilnah, koliko, ki imajo besedo o narodni zavesti vedno na jeziku in še pravijo, da so »inteligentni«, delo narodne obrambe vršijo pa ženske, žene in dekleta naših kovinarjev. Ne, ob 4500 moških v tvornici in dokler nas moški srečajo na vsak korak, ženske ne bodo težačile.

Takoj do poveljnika gasilske čete, v katerega obratovodstvo spada ta čudna stvar.

»No, še ti, ki vedno pridigaš, kako moramo sodelovati, ki pišeš o sožitju in tovarištvu, ki naj vlada med nami, ki toliko poročáš o resničnem in najlepšem domoljubnem čutu jeseniškega ljudstva, boš vendar razumel, da je to delo zraslo prav v tem smislu,« je odgovoril gosp. poveljnik in obratovodja. Članstvo gasilske čete KID, ki ima v svojem sestavu tudi močno skupino samarijank — jeseniških žen in deklet, je soglasno odločilo, da bo, četudi v sestavu redne tvornične službe gasilske čete, samo zgradilo potrebna zaklonišča s prostovoljnimi delom. KID je vkljub temu častnemu sklepu, ki izpričuje pripravljenost sodelavcev in svojcev za delo narodne obrambe, določila, da bo za izvršeno delo plačala ustrežajoč znesek. Pa

dra, je doživel pozdrav naše dežele. Prihajali so k njemu kmetje in mu prinašali šopke poljskih rož. Govorili z njim slovansko. Tisti kmetijski narod je namreč še čisto pristen in iskreno čuti slovansko skupnost, Rusiji ni pozabil njene pomoči v zgodovini in ji ni zameril, če je šla na svoja pota v svojih mejah. Nihče ni omenil režima, kajti režimi so pač nekaj, kar ni bistveno, bistveno je ljudstvo.

Tako smo v gospodarskem oziru pred novim delom. Gotovo je, da bodo gospodarski odnosi koristili obema zemljama. Gospodarski krogi prizadevanje kraljevske vlade pozdravljajo. No, pa tudi politiki so lahko mirni, kajti Rusu je strašansko vseeno, kak režim ima kdo.

Tudi ob tej priliki so naša srca pri Jugoslaviji in pri njenem vodstvu, ki varno in uspešno vodi domovino ponosnega in svobodoljubnega juga. A. K.

tudi tako nočejo biti ti prostovoljci plačani, nego so namenili ta znesek kot prvi fond za podpiranje narodno obrambnega dela, ko bi nastala potreba oskrbe za otroke in starčke članstva.

»Ko so se obvezali člani — gasilci, niso hotele zaostajati žene in dekleta. Četudi smo rekli, da bodo težka dela opravili moški in bodo ženske sodelovale le pri lažjih ženskih delih, niso bile s tem zadovoljne, so vzele krampe in lopate in šle prve na delo.

Tako je prišlo do tega, kar vidite pred gasilskim domom. Ni to noben nered, nego najbolj stvaren dokaz pripravljenosti našega ljudstva za obrambo domovine za vsak primer.«

Med samarijanke in gasilce pri prostovoljnem delu je prišel, takoj ko je zvedel za to delo, sam gospod ravnatelj dr. inž. Klínar in pohvalil njihovo, vse časti in vsega ponosa vredno delo.

Tak je duh našega naroda in ker je tak, je narod velik in močan. Močna in nepremagljiva boš Jugoslavija, dokler bodo tvoji sinovi in tvoje hčere tako zvesto ljubili svojo grudo.

○ BVESTILA

Oddajte vprašalne pole, katere smo priložili v zadnji in predzadnji številki »Tovarniškega vestnika«. Vprašalne pole oddajte izpolnjene pri svojih obratovodstvih. Pokažimo tudi tukaj naš red, da ne bomo poslednji pri pomaganju znanstvenega dela institutu naše univerze. Spomnimo se na to, da nas prosi domač znanstveni zavod za malo uslugo.

Knjižnica. V prihodnji številki bodo priobčeni sezname knjig strokovne in šolske knjižnice KID, da bo lahko vsak vedel, katere knjige so na razpolago za izobrazbo in razvedrilo. — Poslovanje knjižnice bo urejeno v teku meseca.

MED BRATE SRBE IN HRVATE

SKUPINA
JESENIŠKIH KOVINARJEV - PEVCEV
SE PRIPRAVLJA NA POT
NA OPLENAC. KOVINARJI BODO
ZAPELI TUDI PRI OTVORITVI
BEOGRAJSKEGA VELESEJMA
IN SICER KAR PRED ŽELEZARSKIMI
IZDELKI SVOJE ŽELEZARNE

Naši pevci so nas iznenadili s svojim krasnim nastopom v pravem času. Ves revir je bil pod vtisom pesmi številnih naših pevskega zborov, ki so nastopili skupno, brez ozira na kake razlike mišljenja. Nastopili pa so tudi v pravem času kakor manifest zavednih Jesenic.

Po tem svojem velikem uspehu delajo dalje v gojitvi lepe narodove pesmi. Skupina od njih se je odločila, da obišče ob priliki beograjskega velesejma v septembru tudi Srbijo. Kakor športniki KID svoj čas, tako bodo tudi pevci obiskali narodova svetišča grobove vladarjev junaške zemlje na Oplencu in grob neznanega junaka na Avali. Zapeli bodo tudi beograjskemu ljudstvu in posebnost zase bo, ko bo pri otvoritveni slavnosti na velesejmu naenkrat zadonela delavska pesem pred razstavo izdelkov jeseniških delavnic. Sami od sebe bodo organizirali ta izlet in izrabili dneve plačanih dopustov, v kolikor bo dopuščalo delo. Delovno ljudstvo s severne meje velike domovine, ponesi pozdrav bratom junaškega juga in jim povej, da smo skupaj z njimi na delu za rast in blagostanje naše lepe domovine. Obiščite grobove žrtev in junakov, ki so padali za to zemljo in jo namakali s svojo krvjo, da bo lepše nam, da bomo dihalo svobodno, povejte jim, da njihovo junaštvo ni bilo zastonj. Položite jim na grob cvetja s slovenskih planin.

Sekstet pevskega društva »Zora« na Javorniku v narodnih nošah

RAZPIS

Železarska strokovna nadaljevalna šola KID bo tudi letos sprejela 30 gojencev. Za sprejem pridejo v poštev v prvi vrsti sinovi sodelavcev Kranjske industrijske družbe.

Reflektanti morajo biti stari od 14 do največ 17 let. Šolska izobrazba najmanj 6 razredov osnovne šole ali 2 razreda meščanske šole.

Posebnih prošenj za sprejem ni treba vlagati, pač pa naj vsak izpolni prijavnico, ki se dobi brezplačno pri glavnem vratarju na Jesenicah (izhod) in pri vratarju na Javorniku.

Rok za izpolnitev prijavnice je 15. julij 1940. KID

RAZGLAS

Pozivno na naš razglas z dne 27. aprila 1940. sporočamo, da se je g. dr. Hafner Jože vrnil z bolniškega dopusta, ter bo ordinal in od 3. junija 1940. dalje za zavarovane člane v bolnici vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, od 8. do 12. ure.

Do nadaljnjega bosta zdravila družinske člane:

1. V okolišu, ki je bil dodeljen g. dr. Čehu Milanu, g. dr. Avguštin Tancar, ki bo ordinal v bolnici vsak dan — razen sobot, nedelj in praznikov, od 14. do 16. ure; izven tega pa v primerih nujne potrebe v svoji ordinaciji na Jesenicah.

2. G. dr. Keržan Bartol vsak dan, izvzemši sobote, nedelje in praznike — od 14. do 16. ure za družinske člane svojega okoliša v bolnici, izven tega časa pa v primerih nujne potrebe v svoji ordinaciji na Jesenicah.

Predsednik: Dr. M. Obersnel s. r.

RAZNO

56 milijonov potnikov

Tarifni odbor je predlagal generalni dirkciji državnih železnic, da se povišajo tudi potniške tarife za 10%. V tem predlogu so poleg te novice še drugi zanimivi podatki.

Leta 1938. se je po naših železnicah vozilo 56,1 milijonov potnikov. Tu niso všteti pot-

niki, ki so prišli iz drugih držav z lastnimi kartami. Teh je bilo 95.000. Od 56 milijonov potnikov na naših železnicah odpade na potnike, ki potujejo brezplačno, z režijskimi kartami ali s popustom 18 milijonov potnikov ali nad 32% vseh potnikov. Brezplačni potniki so od leta 1937. na 1938. narasli za nad milijon ljudi. V prvem razredu je od vseh potnikov plačalo cele karte le 33% potnikov, vkljub temu pa vidimo, da je I. razred vedno natrpan.

Preden torej povišujejo tarifo, bi bilo prav, malo preurediti tisto brezplačno zadevo. Izgleda, da plačujejo cele karte le še kmetje, delavci in nameščenci ter obrtniki in podjetniki. Videl sem kmetico, ki je stala v nočnem brzem vlaku pet ur, ker ni bilo mesta, tam v sosednjem II. razredu pa je razkomodil svoj plot mladenič s prosto karto. Prva je plačala za to stanje čez 200 din, drugi se je samo legitimiral.

Akcije za znižanje cen

Ko je začetek vojne dokaj zmešal normalni potek gospodarskega življenja v svetu, se je to čutilo seveda tudi pri nas. Zaplesati smo morali z diktatom novih prilik v vseh tistih stvareh, v katerih smo odvisni od inozemstva: dražji koks, dražje banane, dražji čaj, dražja kava, dražji riž in za vse stvari, ki jih uvažamo. To že zaradi podražitve prevoza po nevarnih morjih.

To podražitev smo seveda takoj čutili, ker se je prenesla na potrošnika. Potrošnik pa je pameten človek in če ve za vzrok, razume in se po tem ravna. Te podražitve bomo že prenesli, poglavitno je, da imamo doma živil dovolj in da bomo lahko tam brez skrbi pred podražitvijo. To pa je veliko.

Toda spekulanti so ovohali pečenko! Vsi žalostni, zakaj se bi morali podražiti samo tisti predmeti, v katerih smo odvisni, zakaj ne bi tudi oni zaslužili v »vojni« konjunkturi, so vrgli na trg podražene stvari. Ne da bi morali prej sami eno paro kaj več plačati, ne da bi svojemu delavstvu dali pol pare, ko je tisto stvar prideloval. Razne »akcije za zvišanje plač« so šle tem spekulantom v prid, kajti le tako so mogli uspeti. Ko so prodrli, je šlo lepo dalje od predmeta do predmeta. Uspeli so. Sedaj pa gre samo od sebe dalje.

Tisti spekulanti so celo tako daleč nesramni, da so vrgli v javnost mnenje, češ, draži se pač zaradi tega, ker potrebujemo nekaj več za narodno obrambne svrhe, kar je zlagano. Pa četudi bi to res bilo, bi vsi državljani radi dali to in še več, kajti za domovino ni nikoli preveč, za falote pa je vsakega dinarja škoda. Nekaj pa je tudi v teh akcijah napak. Podražitev žel, tarif bo imela za posledico mnoge podražitve v industriji in obrti in tudi v živilih. Prav bi bilo, da bi enkrat vsi skupaj začeli mnogo bolj zdravo in koristno akcijo za znižanje cen, kakor pa da se preganjamo vedno više in više brez vsake koristi za ljudi, temveč samo za tiste, ki vohajo pečenko v vojni konjunkturi.

GOSPODARSKE NOVICE

Pridelek živalske krme bo letos slabši. Dolga zima, pozna rast in dež so napravili svoje. Žival v južnih krajih, kjer jo manj časa krmijo in bolj pasejo, je čutila svoje. Sedaj se obeta še slabši pridelek krme. Mero-dajni krogi so se razgledali in bo prepovedan vsak izvoz krme iz države, da ne bo naša živinoreja prišla v katastrofo.

Uvoz čaja dela težkoče. Pri uvozu čaja imamo baje razne težkoče. Tudi potrebnih deviz ni. »Jugosl. kurir« priporoča, naj se prepove izvoz domačega čajnega zelenja — lipovega cvetja. Prav! Kdo neki se bo za tisto prekuhano travo žalostil. Če ga je težko dobiti, ga sploh ni treba, kajti naš domači — lipov čaj ni samo bolj pristen, cenejši, nego je tudi bolj zdrav. Za čajem nihče ne bo jokaj.

Budžet Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik za leto 1940. znaša 25 milijard rubljev. 40% od tega je namenjeno prosveti.

Velika naročila v nemški strojni industriji. Poslednje tedne je dobila nemška industrija velika naročila. Mnoga naročila prihajajo tudi iz inozemstva.

60 milijonov lir je v italijanskem proračunu predvidenih za povečanje pristanišča v Trstu.

Novo-Tagilska metelurška industrija (v Rusiji) bo pričela delovati koncem tega meseca. Letna kapaciteta visokih peči bo znašala dva milijona ton surovega železa.

Madžarska letos ne bo poslala poljedelskih delavcev v Nemčijo. Kakor poznano, sprejema Nemčija zaradi pomanjkanja lastnega delavstva v poletju precej poljedelskih delavcev iz drugih, bolj gosto naseljenih držav, tako iz Italije in bivše Avstrije. Tudi iz naše države, Madžarske itd. Letos pa je Madžarska ugotovila, da ne bo imela na razpolago delovnih moči za inozemstvo, ker bo delo pri domači žetvi zaradi vremenskih nepravil preveč zapoznelo.

V Turčiji zakonski predlog, da bodo morali jesti ribe. Turška vlada pripravlja zakonski predlog za uvedbo »ribjega dne«. Po vseh državnih ustanovah, zavodih in drugod bodo morali na določeni dan kuhati in postreči samo z ribami. Ta odredba ima namen pospešiti ribarstvo.

NOVICE opomin iz sodobnega življenja

Vojna. Nadaljujmo rubriko vojne kot kronisti. K zadnjemu sporočilu moramo pristaviti, da je med tem časom položila orožje vsa Norveška. Francoske in angleške čete so se od tam umaknile. Začela se je nemška ofenziva proti Parizu. Francozi, katere vodi sedaj novi poveljnik, general Weygand, se močno branijo, da ima napadalec velike izgube. Vsa prejšnja leta zanemarjena narodna zavest se v težkih časih Francije na novo poraja. Simpatizerji vsega so bili v Franciji, le najmanj simpatizerji svoje domovine. Sedaj dela ta svobodoljubni narod čudeže, le da ni dovoljne priprave. Francozi krvavijo in pišejo stran najbolj junaške zgodovine svoje države. Ko so bile nemške armade že tako rekoč pred Parizom, je dne 10. junija napovedala Franciji in Angliji vojno še Italija. Medtem ko Angliji ne more do živega, bo Francija imela še eno fronto. Tako se sedaj tepejo štiri velike evropske države. — Mi smo vodstvu naše države hvaležni za koristno in pametno politiko. Balkanske države bodo prihranile gorje 70 milijonov prebivalcem, ker vodijo miroljubno politiko prav vse. Vkljub in prav radi tega miru pa moramo delati, veliko delati, zaspati nikoli. Mnogim, ki niso delali, se vrača.

ZA NAŠE GOSPODINJE

Smetanov puding

5 rumenjakov, 7 dkg moke, 4 dl smetane in sneg iz 5 beljakov zmešamo in osolimo. To zmes stresemo potem v namazano in z drobtinami potreseno posodo za puding in jo kuhamo v sopari tri četrt ure. Ko je puding kuhan, ga povrh polijemo s presnim maslom, na katerem smo oprazili drobtinice, in ga potresemo s parmezanom, lahko pa tudi s sesekljano šunko.

Ribezova hladetina

Vzemimo sok, kakor priteče iz stiskalnice, in denimo na vsak kilogram isto težo sladkorja. Lonec počasi segrevamo; zdaj pa zdaj pomešamo, peno skrbno pobiramo in počakamo do trenutka, ko bi mešanica zavrela. Zavreti pa nikakor ne sme, ker drugače ne zakrkne. Ta trenutek vzamemo lonec z ognja, premešamo, pustimo, da se ohladi in spravimo hladetino v kozarce, ki jih zavežemo s pergamentnim papirjem.

Jetrna pasteta

30 dkg telečjih jeter zrežemo na kose in jih opečemo na 3 dkg masti z 1 dkg čebule. Ko so pečena, jih zmeljemo na stroj in pre-

tlačimo z dvema trdo kuhanima rumenjaka vred skozi sito. Posebej vmešamo $\frac{1}{4}$ kg presnega masla, kateremu pridenemo potem pretlačena jetra, pretlačeno sardelo, popra in soli.

Zelenjavni ragu

Korenje, kolerabice, krompir in grah ali pa stročji fižol osnažimo, zrežemo in skuhamo na pol v slani vodi, kateri smo pridali žlico masti. Medtem zrežemo teletino ali pa svinjino kakor za guljaš, jo osolimo, potresemo z moko, in opravimo na masti. Potem dodamo malo pora in kumine ter zalijemo meso z vodo, v kateri smo kuhali zelenjavo. Ko je meso mehko, mu pridamo še zelenjavo in skuhamo vse skupaj do kraja. Na to juho zakuhamo lahko žličnike ali pa trgance.

Sadne tortice

Stare, že izsušene rezine peciva iz biskvitnega testa lahko hitro in z majhnimi stroški napravimo spet sočne in okusne, in sicer takole: Na vsako rezino položimo kosce sveže kuhanega ali pa vložnega sadja. Povrh jih pa še okrasimo s kepiciami trdo stolčnega, osladkanega snega ali pa stepene sladke smetane.

MALO KOZMETIKE

Sadni sokovi kot lepilno sredstvo

Na toaletni mizici moderne dame najdemo pogosto lepo število stekleničic in mazil, toda vse skupaj dostikrat kaj prida ne pomaga. Lepoto moramo negovati tudi z notranje strani. Redno izmenjavanje človekove notranjosti, ki sestoji iz dovajanja koristnih hranil in odvajanja nepotrebnega in škodljivega, je prvi pogoj za lepoto in zdravje kože. Prirodna zdravila imajo tu najvažnejšo vlogo in morda prva med njimi so sadni sokovi. Sadje je danes postalo nenadomestljivo hranivo in pa zdravilo, zlasti učinkujoče v obliki sadnih sokov, ki jih proizvajajo vsako leto več in vsako leto v boljši, izpopolnjeni obliki.

Zakaj je sadje tako zdravo? Prava hranilna vrednost, izražena v kalorijah, ni sicer bog ve kako velika, zato pa so v sadju važne mineralne in hranilne snovi. Čeprav se kažejo le v manjši količini, vendar so toliko več vredne, ker se pojavljajo v mešanici in v takšnem razmerju, kakršnega ne dobimo pri nobeni živalski hrani, sočivju ali žitu. Najvažnejša pa je pri sadju njegova negativna lastnost, da ima prav malo navadnih soli. Koristi neslane hrane so začeli prav ceniti šele v zadnjem času. Upoštevati moramo tudi to, da je v sadju zelo dosti vitaminov. Vitaminov je obilo v pomarančah, citronah, ribezu, in zlasti v — paradižnikih.

Pred par leti niso znali napraviti res okusnih trajnih brezalkoholnih sadnih sokov. Razgrevanje je vzelo tekočemu sadju večji del njegove učinkovitosti. Dandanes je to že dosti boljše.

Za preprečenje debelenja priporoča znani učenjak uživanje svežega sadja. Najprej naj uživa vsakdo, kdor hoče shujšati, pet dni po poldrugi kilogram sadja poleg druge hrane. Ko se telo sadja privadi, naj en ali dva dneva v tednu uživa samo sadje. Teh »sadnih dni« potem ne smemo opustiti. Zavedati se moramo, da poskrbce za temeljito presnavljanje vsega organizma in tako pripomorejo k ohranitvi lepote.

Kako naj pregledujemo modne revije

Vsaka ženska rada pregleduje modne liste. Toliko lepih oblek je v njih in vse dame, ki so v njih naslikane, so videti vitke in elegantne. A gotovo je že vsaka izmed njih vsaj kdaj doživela bridko razočaranje, ko ji je prinesla šivilja novo obleko na dom. Pomerila jo je in — obleka se zdi vsa skažena. Tisti, ki ste si jo izbrali v modnem listu ni prav nič podobna. Če pa potem modni list natanko pogledate, boste videli, da je vaša obleka prav tako napravljena — samo vaša postava je drugačna od postave v modnem časopisu.

Važno je, kako pregledujemo modne revije. Slike si oglejmo s treznimi očmi! Mesto postav, ki so v modnem listu, si predstavljajte seboj v taki obleki. Ne smete si domišljati, da vam bo fazona obleka napravila ozek pas, vitke boke, široka pleča, če jih pa v resnici nimate.

Zatorej hladni razum in s treznimi očmi pregledujemo modne revije — pa ne bo nikdar razočaranja pri šivilji.

ZA DOBRO VOLJO

Vselej se da pomagati

Levi čevlji me nekoliko tiščijo!
O, to bo kmalu dobro, ko se bo prilagodil nogi.

Desni mi je prevelik!
Se bo že skrčil, ko pridete prvič na dež!

Preprosto in varno

Ali imaš še sliko, kjer si fotografirana s svojim prejšnjim zaročencem?
Seveda.

Kaj pa novi zaročenec?

Tega sem prilepila čez starega.

Moški ponos

Pri železniški blagajni prosi deček: »Otroški vozni listek do Bleda.«

Uradnik zmaje z glavo: »Otroškega listka ti ne morem dati, ker si že prevelik.«

»Dobro. Potlej mi dajte vozni listek za odrasle, vendar si prepovedujem, da me še nadalje tikate!«

V vlaku

Učitelj skuša otrokom vcepiti ljubezen in usmiljenje do živali. Neki dan se odpravi z otroki na izlet. Kar zasliši, kako se mali Mihec joka. »Kaj se je pa zgodilo?« vpraša učitelj.

»Oh, usedel sem se na oso, in... in... zdaj se mi uboga osa tako smili!«

Občinska seja

Položaj je brezupen, gospodje. Samo primer: Ali se še spominjate sej pred petimi leti?

Možje kimajo.

— In danes? Gospodje, dva kozarca in liter vode.

Po dolgih letih

»Ko sva se vozila na poročnem potovanju po tej dolini, se mi ni zdelo tako tesno.«

»Mogoče, žena, toda takrat tudi še nisi bila tako debela.«

Jeseniški kovinar

Risal sodelavec F. K.